

Temat	zagadnienia
Zrozumieć przeszłość	<ul style="list-style-type: none"> – historia jako nauka – chronologia w historii; kalendarze – propozycje periodyzacji dziejów – współczesne metody datowania zabytków archeologicznych – rodzaje źródeł historycznych – zasady pracy ze źródłami historycznymi – specyfika źródeł do nauki prehistorii – specyfika źródeł historycznych – znaczenie terminów: <i>historiografia, chronologia, periodyzacja</i>
Prehistoria	<ul style="list-style-type: none"> – teorie o początku życia na Ziemi (kreacjonizm a ewolucjonizm) – kryteria człowieczeństwa (biologiczne i psychiczne) – zarys etapów ewolucji człowieka i rozprzestrzenianie się ludzi na Ziemi – przemiany społeczne, ekonomiczne, kulturowe w okresach: paleolitu i neolitu, epokach: brązu i żelaza – rewolucja neolityczna – sztuka prehistoryczna – powstanie i znaczenie pierwszych miast – rola wielkich rzek w powstaniu pierwszych cywilizacji – powstanie cywilizacji – powstanie i rozwój pisma (ideogramy, pismo sylabiczne, alfabet fenicki, pismo alfabetyczne) – wielkie budowle jako świadectwa rozwoju cywilizacyjnego – znaczenie terminów: <i>antropogeneza, antropologia, ewolucja, epoka lodowcowa, hominidy, australopitek, człowiek neandertalski, Homo sapiens, paleolit, mezolit, Wielka Matka, neolit, system irygacyjny, Żywny Półksiężyc, megality</i>
Mezopotamia i jej dzieje	<ul style="list-style-type: none"> – warunki naturalne Mezopotamii – cywilizacja Sumerów i jej osiągnięcia – imperium Sargona Wielkiego – Babilonia i jej dzieje – Asyria i jej dzieje – społeczeństwa i państwa Mezopotamii – wierzenia religijne – osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii – architektura i sztuka – znaczenie terminów: <i>prawo talionu, Kodeks Hammurabiego, politeizm, zikkurat, monarchia despotyczna, pismo klinowe</i>
Cywilizacja egipska	<ul style="list-style-type: none"> – warunki naturalne w starożytnym Egipcie – początki cywilizacji egipskiej – dzieje starożytnego Egiptu – ustrój społeczno-polityczny Egiptu – kultura i religia Egipcjan – pismo: hieroglificzne, hieratyczne i demotyczne – znaczenie cywilizacji egipskiej dla dziejów świata – znaczenie terminów: <i>katarakta, papirus, faraon, nomy, Dolina Królów, „ludy morza”, pismo hieroglificzne, mumifikacja, Księga umarłych</i>

Inne cywilizacje Bliskiego Wschodu	<ul style="list-style-type: none"> – imperium Hetytów – cywilizacja fenicka – kolonizacja fenicka – Hebrajczycy w Palestynie – królestwo Izraela i jego upadek – religia judaistyczna – Persowie i ich imperium – struktura polityczna i społeczna Persji – religia w starożytnej Persji – znaczenie terminów: <i>Indoeuropejczycy, faktorie handlowe, kolonizacja, monoteizm, diaspora, Semici, patriarchowie, judaizm, Tora, Biblia, Dekalog, mazdaizm, zaratustryzm</i>
Cywilizacje Indii i Chin	<ul style="list-style-type: none"> – narodziny cywilizacji doliny Indusu – najazd Ariów i okres wedyjski w Indiach – system kast – imperium Maurjów i panowanie króla Aśoki – osiągnięcia cywilizacyjne Indii – religie Indii: braminizm, hinduizm i buddyzm – warunki naturalne starożytnych Chin – zarys dziejów politycznych Chin – osiągnięcia cywilizacyjne Chin – konfucjanizm w Chinach – znaczenie terminów: <i>cytadela, wedyzm, guru, kasta, warna, konfucjanizm</i>
Najstarsze dzieje Grecji	<ul style="list-style-type: none"> – uwarunkowania naturalne starożytnej Grecji – transport i gospodarka Greków – cywilizacja minojska i jej osiągnięcia – cywilizacja mykeńska i jej osiągnięcia – kwestia wojny trojańskiej – „wieki ciemne” w dziejach starożytnej Grecji – znaczenie terminów: <i>Troja, groby szybowe, groby kopułowe, pismo linearne A i B, Achajowie, Dorowie, Jonowie</i>
Świat <i>poleis</i>	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie systemu <i>polis</i> – struktury społeczne w miastach-państwach Grecji – wielka kolonizacja grecka – typy ustrojowe greckich <i>poleis</i> – wprowadzenie pieniądza monetarnego – znaczenie terminów: <i>tyrania, monarchia, oligarchia, demokracja, arystokracja, obywatel, falanga, hoplita, „rewolucja hoplicka”, ajsymneci</i>
Sparta	<ul style="list-style-type: none"> – początki Sparty – działalność Likurga – warstwy społeczne w starożytnej Sparcie – ustrój polityczny starożytnej Sparty – wychowanie i życie Spartan – znaczenie terminów: <i>symmachia, Wielka Rhetra, diarchia, spartiaci, heloci, periojkowie, Lakonia, geruzja, apella, kleroi, homoioi, eforowie, diaita</i>
Ateny	<ul style="list-style-type: none"> – Ateny w okresie archaicznym – prawa Drakona, reformy: Solona i Klejstenesa – przemiany ustrojowe starożytnych Aten do III w. p.n.e. – społeczeństwo demokratycznych Aten – demokracja ateńska i jej funkcjonowanie – znaczenie terminów: <i>areopag, archonci, ostrakon, ostracyzm, strateg, Rada Pięciuset, metojkowie, fyle, trytie, eklezja, heliaja, dokimazja, euthyna, demagogowie, Akropol</i>

Wojny grecko-perskie	<ul style="list-style-type: none"> – geneza wojen perskich – przebieg działań militarno-politycznych – skutki wojen dla dziejów Grecji i Europy – znaczenie terminów: <i>satrapa, triera, Nieśmiertelni, polemarcha</i>
Kultura antycznej Grecji	<ul style="list-style-type: none"> – periodyzacja dziejów kultury greckiej – literatura grecka i retoryka – teatr grecki – filozofia grecka – architektura grecka – sztuki plastyczne w okresie klasycznym – religia starożytnej Grecji – sport w starożytnej Grecji – znaczenie terminów: <i>retoryka, agony, sofisci, antropomorfizacja, hellenizm, Akademia, Liceum, wyrocznie</i>
Grecja po wojnach perskich	<ul style="list-style-type: none"> – hegemonia Aten po wojnach grecko-perskich – wojna peloponeska i jej skutki – rywalizacja o hegemonię w Grecji (Sparta, Teby, Macedonia) – znaczenie terminów: <i>Związek Morski, Związek Peloponeski, wojna koryncka, pokój Nikiasa, Lacedemończycy</i>
Aleksander Wielki	<ul style="list-style-type: none"> – królestwo Macedonii – specyfika ustroju politycznego i społecznego – reformy wojskowe i podboje Filipa II – powstanie imperium Aleksandra Wielkiego – monarchia Aleksandra – jej struktury: polityczna i społeczna – znaczenie terminów: <i>sarisa, hetajrowie, Związek Koryncki</i>
Świat hellenistyczny	<ul style="list-style-type: none"> – rozpad imperium Aleksandra – cechy kultury hellenistycznej – ośrodki kultury hellenistycznej – literatura i nauka okresu hellenistycznego – filozofia epoki hellenistycznej – architektura i rzeźba w okresie hellenistycznym – religia i kult władców – dziedzictwo epoki hellenistycznej – znaczenie terminów: <i>diadochowie, synkretyzm religijny, hellenizm, cynicy, stoicy, epikurejczycy, fryz</i>
Etruskowie i początki Rzymu	<ul style="list-style-type: none"> – warunki naturalne Italii – początki Rzymu – Rzym jako monarchia – struktura społeczna Rzymu w okresie monarchii – znaczenie terminów: <i>Lacjum, Latynowie, Sabinowie, Wolskowie, Etruskowie, królowie rzymscy, patronat, tribus, kuria, centuria</i>
Republika rzymska	<ul style="list-style-type: none"> – społeczeństwo republikańskiego Rzymu – władze republiki rzymskiej – znaczenie terminów: <i>republika, kuria, senat, zasada kolegalności, zasada kadencyjności, dyktator, konsul, trybun ludowy, patrycjusze, plebejusze, nobiles, Prawo XII tablic, pretor, cenzor, edyl, kwestor, liktor, trybun ludowy</i>
Powstanie Imperium Rzymskiego	<ul style="list-style-type: none"> – armia rzymska – przyczyny podbojów rzymskich – podbój Italii, wojny punickie, podbój państw hellenistycznych – powstanie Imperium Rzymskiego – funkcjonowanie imperium – znaczenie terminów: <i>wojsko obywatelskie, legion, prowincja, triumf, manipuł, ekwici</i>
Kryzys i upadek republiki rzymskiej	<ul style="list-style-type: none"> – społeczne skutki podbojów rzymskich – reformy agrarne Grakchów i reforma wojskowa Mariusza – kryzys ustroju republikańskiego w Rzymie

	<ul style="list-style-type: none"> – wojna domowa i dyktatura Sulli – niewolnictwo w Rzymie i powstanie Spartakusa – I triumwirat – rządy Juliusza Cezara – II triumwirat – znaczenie terminów: <i>triumwirat, tetrarchia, popularzy, optymaci, proletariusze</i>
Powstanie cesarstwa	<ul style="list-style-type: none"> – wojna Oktawiana z Markiem Antoniuszem – przejęcie pełnej władzy przez Oktawiana Augusta – powstanie cesarstwa w Rzymie – dynastia julijsko-klaudyjska – podboje cesarstwa – znaczenie terminów: <i>cesarstwo, cesarz, kohorta, pretorianie, pax romana, pryncypat</i>
Pryncypat i dominat	<ul style="list-style-type: none"> – panowanie Flawiuszów i Antoninów – romanizacja oraz urbanizacja prowincji – wojny w okresie pryncypatu – limes i zagrożenie zewnętrzne – dominat i tetrarchia – znaczenie terminów: <i>dominat, Partowie, Wał Hadriana, Dakowie, dynastia flawijska, castrum</i>
Kultura antycznego Rzymu	<ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie się kultury rzymskiej – literatura rzymska – filozofia rzymska – prawo rzymskie – architektura i sztuki plastyczne w Rzymie – osiągnięcia techniczne Rzymian – religia w antycznym Rzymie – znaczenie terminów: <i>forum, Koloseum, Kapitol, Panteon, termy, łuki triumfalne, amfiteatr, mitraizm</i>
Początki chrześcijaństwa	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie i rozwój chrześcijaństwa – prześladowania chrześcijan – <i>Edykt mediolański</i> – rola cesarza Konstantyna Wielkiego w upaństwowieniu religii chrześcijańskiej – znaczenie terminów: <i>kult państwowy, chrześcijaństwo, Nowy Testament, apostołowie, herezje, gnostycyzm, apokryfy, kanon, patriarcha</i>
Upadek Imperium Rzymskiego	<ul style="list-style-type: none"> – kryzys wewnątrz cesarstwa – podział imperium – kryzys cesarstwa zachodniorzymskiego – wielka wędrówka ludów – upadek cesarstwa zachodniorzymskiego i jego przyczyny – znaczenie terminów: <i>latyfundia, kolonowie, Hunowie, Germanowie, Wizygoci, Ostrogoci, Wandalowie</i>
Barbarzyńska Europa	<ul style="list-style-type: none"> – plemiona germańskie – królestwa barbarzyńskie – ustrój polityczno-społeczny państw germańskich – upadek państw barbarzyńskich – powstanie łacińskiego kręgu cywilizacyjnego – Kościół na przełomie epok – powstanie państw germańskich – rozwój chrześcijaństwa i powstanie pierwszych zakonów (V–VII w.) – znaczenie terminów: <i>arianizm, kler, pontyfikat, asceta, konwent, klasztor, zakon, reguła, benedyktyni</i>
Cesarstwo bizantyjskie	<ul style="list-style-type: none"> – ustrój polityczny cesarstwa bizantyjskiego – odbudowa potęgi w czasach Justyniana I – kryzys i najazdy Bułgarów oraz Persów, walki z Arabami

	<ul style="list-style-type: none"> – polityka wewnętrzna Justyniana I – społeczeństwo i gospodarka cesarstwa bizantyjskiego – kultura bizantyjska – renesans macedoński – znaczenie terminów: <i>kodyfikacja justyniańska, temy, ikonoklazm, „ogień grecki”, Kodeks Justyniana</i>
Świat islamu	<ul style="list-style-type: none"> – Arabia przed powstaniem islamu – powstanie islamu (nauki Mahometa) – rozwój nowej religii – podboje arabskie w Europie – powstanie imperium Arabów – kultura i sztuka arabska – cywilizacja islamska i jej znaczenie – znaczenie terminów: <i>Beduini, szariat, Koran, hidżra, dżihad, muzułmanie, islam, kalifat, Sunna, meczet, dżizja, Umajjadzi, Abbasydzi</i>
Monarchia Franków	<ul style="list-style-type: none"> – pochodzenie Franków – początki państwa Franków – chrzest Chlodwiga – rządy Merowingów – społeczeństwo monarchii Merowingów – organizacja monarchii Franków – początek potęgi Karolingów – panowanie Pepina Krótkiego – znaczenie terminów: <i>prawo salickie, majordom, hrabstwo, wiec, Patrymonium św. Piotra</i>
Imperium Karolingów	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie imperium Karolingów – monarchia Karola Wielkiego – reformy karolińskie – renesans karoliński – odnowienie cesarstwa na Zachodzie – kryzys imperium Karolingów – traktat z Verdun i jego skutki – znaczenie terminów: <i>minuskuła karolińska, kapitularz, marchia</i>
Kształtowanie się ustroju feudalnego	<ul style="list-style-type: none"> – gospodarka i społeczeństwo wczesnego średniowiecza – władztwo gruntowe – feudalizm – rozwój systemu lennego – znaczenie terminów: <i>gospodarka naturalna, gospodarka towarowo-pieniężna, trybut, senior, wasal, feudum, renta feudalna, immunitet, pańszczyzna, beneficjum, kasztelan, lenno, hold lenny, suzeren</i>
Europa Zachodnia w IX i X wieku	<ul style="list-style-type: none"> – upadek dynastii Karolingów – początki królestwa francuskiego – powstanie Rzeszy i cesarstwa Ottonów – Skandynawia i Normanowie – początek najazdów wikingów – podboje normańskie i Wilhelm Zdobywca – znaczenie terminów: <i>Robertyni, Kapetyngowie, Ludolfingowie, uniwersalizm cesarski, Waregowie, pismo runiczne</i>
Słowianie i Węgrzy	<ul style="list-style-type: none"> – pochodzenie Słowian i ich rozmieszczenie – organizacja plemion słowiańskich – kultura pierwotna Słowian – Awarowie – pierwsze państwo słowiańskie – Wielkie Morawy i wpływy bizantyjskie

	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie państwa czeskiego – państwa słowiańskie na Bałkanach – powstanie Rusi Kijowskiej – Węgrzy i początki ich państwowości – najazdy Węgrów w Europie – znaczenie terminów: <i>kaganat, głagolica, cyrylica, demokracja wojenna, żupan, Przemyslidzi</i>
Ziemie polskie do X wieku	<ul style="list-style-type: none"> – pierwsi mieszkańcy ziem polskich – przybycie plemion słowiańskich i ich rozmieszczenie – warunki naturalne i gospodarka plemienna – organizacja społeczna Słowian – plemiona polskie – pierwsze państwa plemienne – początki państwa Polan – znaczenie terminów: <i>kultura łużycka, kultura pomorska, kultura lateńska, bursztynowy szlak, gospodarka żarowa, gospodarka przemienno-odłogowa, opole, ród, gród</i>
Początki państwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> – najstarsze źródła dotyczące dziejów Polski – polityka Mieszka I – przyjęcie chrztu i jego znaczenie – stosunki państwa gnieźnieńskiego z sąsiadami – początki rządów Bolesława Chrobrego – misja św. Wojciecha w Prusach – zjazd gnieźnieński – wojny z sąsiadami – koronacja Bolesława Chrobrego – znaczenie terminów: <i>Dagome iudex, chrystianizacja, kanonizacja, męczeństwo, relikwie, arcybiskupstwo, bulla, denar, wojowie</i>
Kryzys monarchii piastowskiej	<ul style="list-style-type: none"> – początki rządów Mieszka II – kryzys państwa pierwszych Piastów i reakcja pogańska – najazd Brzetysława – Kazimierz Odnowiciel i jego polityka – odbudowa państwa piastowskiego – monarchia Bolesława Śmiałego – sprawa św. Stanisława i upadek Bolesława Śmiałego – polityka wewnętrzna i zewnętrzna Władysława Hermana – początki rządów Bolesława Krzywoustego – polityka zagraniczna i wewnętrzna Bolesława Krzywoustego – podbój Pomorza i walki z Niemcami – znaczenie terminów: <i>obóz gregoriański, obóz cesarski, palatyn</i>
Państwo wczesno-piastowskie	<ul style="list-style-type: none"> – Polska monarchią patrymonialną – drużyna monarsza – dwór monarchy i jego urzędnicy – organizacja grodowa – struktura społeczna monarchii wczesnopiastowskiej – prawo rycerskie i książęce – znaczenie terminów: <i>monarchia patrymonialna, możnowładztwo, wojewoda, komornik, cześnik, stolnik, kanclerz, koniuszy, łowczy, miecznik, włodarz, rycerze, komesi, okręg grodowy, osady służebne, daniny, posługi, powołowe (poradlne, podymne), stróża, podworowe, narzaz, stan, przewód, stan (stacja), regalia</i>

Cesarstwo i papieżstwo	<ul style="list-style-type: none"> – papieżstwo po upadku cesarstwa rzymskiego – feudalizacja Kościoła – reforma kluniacka – wielka schizma wschodnia – kryzys w Kościele łacińskim i reforma gregoriańska – spór o inwestyturę – początki prawa kanonicznego – znaczenie terminów: <i>Dictatus papae, ortodoksja, schizma, Kościół autokefaliczny, symonia, nepotyzm, ekskomunika, świętopietrze, inwestytura, antypapież, nikolaizm, celibat, konklawe, ekskomunika, inwestytura</i>
Wyprawy krzyżowe	<ul style="list-style-type: none"> – pielgrzymki do Ziemi Świętej – sytuacja w Europie i na Bliskim Wschodzie w przededniu krucjat – geneza krucjat – pierwsza wyprawa krzyżowa – Królestwo Jerozolimskie – zakony rycerskie – kolejne wyprawy krzyżowe i upadek państw łacińskich na Bliskim Wschodzie – przyczyny klęski i skutki krucjat – znaczenie terminów: <i>emir, Turcy seldżuccy, mamelukowie, krzyżowcy, zakony rycerskie, templariusze, joannici, Krzyżacy, krucjata dziecięca, handel lewantyński</i>
Gospodarka średnio-wiecznej Europy	<ul style="list-style-type: none"> – główne cechy społeczno-gospodarcze Europy w XI–XIII w. – przemiany w rolnictwie – rozwój osadnictwa i odtworzenie sieci miast – ukształtowanie się stanu mieszczańskiego – rozwój handlu i powrót do gospodarki pieniężnej – znaczenie terminów: <i>trójpolówka, lan, cechy, mistrzowie, czeladnicy, gildie, majstersztyk, patrycjat, pospólstwo, plebs, Hanza, jarmark, bank, lichwa, weksel, dukat</i>
Powstanie monarchii stanowej	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny powstania i główne cechy monarchii stanowych – kształtowanie się stanów – powstanie reprezentacji stanowych – przemiany ustrojowe w królestwie angielskim – monarchia stanowa w Anglii – Stany Generalne we Francji – inne parlamenty stanowe w Europie – znaczenie terminów: <i>rycerstwo, ławnicy, społeczeństwo stanowe, przywileje generalne, parlamentaryzm, precedens, Izba Gmin, Izba Lordów, baron, Wielka karta swobód, Stany Generalne</i>
Kościół w średnio-wieczu	<ul style="list-style-type: none"> – duchowość monastyczna i przemiany średniowiecznej religijności – monastycyzm cysterski – religijność miejska – średniowieczne herezje – zakony żebracze – papieżstwo – od kryzysu do potęgi – znaczenie terminów: <i>kameduli, kartuzi, kanonicy regularni, norbertanie, franciszkanie, dominikanie, waldensi, katarzy, kroniki, roczniki</i>
Kultura średniowiecznej Europy	<ul style="list-style-type: none"> – kultura w czasach karolińskich i ottońskich – cechy kultury średniowiecznej – znaczenie symboli i rytuałów – rozwój piśmiennictwa i czytelnictwa – architektura i sztuka średniowiecza – kultura miejska – filozofia i uniwersytety

	<ul style="list-style-type: none"> – literatura świecka – kultura dworska – znaczenie terminów: <i>trivium, quadrivium, uniwersalizm, Biblia pauperum, Złota legenda, portal, apsyda, rozeta, przypory, manuskrypt, scholastyka, tomizm, styl romański, gotyk</i>
Imperium mongolskie	<ul style="list-style-type: none"> – zjednoczenie plemion mongolskich – powstanie i rozwój imperium – podboje Czyngis-chana – dalsza ekspansja Mongołów – organizacja mongolskiej armii i państwa – podbój Rusi – inwazja na Węgry i Polskę – rozpad imperium mongolskiego – znaczenie terminów: <i>chan, wielki chan, Złota Orda, lekka kawaleria, jarłyk, haracz</i>
Rozbicie dzielnicowe	<ul style="list-style-type: none"> – testament Bolesława Krzywoustego – przyczyny polityczne, ekonomiczne i kulturowe rozbicia dzielnicowego w Polsce – walka o władzę – upadek senioratu – apogeum rozbicia dzielnicowego – skutki polityczne rozbicia dzielnicowego dla ziem polskich – znaczenie terminów: <i>pryncypat, seniorat, dzielnica senioralna, dzielnica dziedziczna, pogrobowiec, interdykt</i>
Rozwój gospodarczy ziem polskich w XII i XIII wieku	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny ożywienia gospodarczego – kolonizacja na prawie niemieckim – lokacja wsi i miast – początki społeczeństwa stanowego – społeczne i kulturowe skutki przemian gospodarczych w XII i XIII w. na ziemiach polskich – znaczenie terminów: <i>Zwierciadło saskie, „wolni goście”, immunitet ekonomiczny, immunitet prawny, prawo magdeburskie, prawo lubeckie, wolnizna, umowa lokacyjna, softys, wójt, rada miejska, burmistrz, kmieć, zasadźca, dziesięcina, ława wiejska, podgródzie</i>
Sąsiedzi Polski w XII i XIII wieku	<ul style="list-style-type: none"> – Marchia Brandenburska i jej podboje – plemiona bałtyjskie w XIII w. – początki istnienia zakonu krzyżackiego – państwo krzyżackie w Prusach i jego organizacja – rozpad Rusi Kijowskiej – sytuacja w Czechach w XIII w. – znaczenie terminów: <i>Nowa Marchia, wielki mistrz, komturia, bracia dobrzyńscy, Złota bulla Henryka VI</i>
Próby zjednoczenia Królestwa Polskiego	<ul style="list-style-type: none"> – ziemie polskie w połowie XIII w. – przesłanki zjednoczenia monarchii – walki o tron krakowski – monarchia Henryków śląskich – koronacja Przemysła II – Przemysłidzi na tronie polskim – znaczenie terminów: <i>grosz praski, Piastowie śląscy</i>
Odrodzenie Królestwa Polskiego	<ul style="list-style-type: none"> – działania Władysława Łokietka i początki jego rządów – utrata Pomorza Gdańskiego – walka o zjednoczenie kraju – koronacja Władysława Łokietka i odrodzenie monarchii polskiej – pozycja Polski w Europie

	<ul style="list-style-type: none"> – konflikty: polsko-krzyżacki i polsko-czeski – bitwa pod Płowcami – znaczenie terminów: <i>polityka dynastyczna, starosta, rzeź Gdańska, Szczerbiec</i>
Monarchia Kazimierza Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja ziem polskich na początku rządów Kazimierza Wielkiego – polityka zagraniczna Kazimierza Wielkiego – zawarcie pokoju z Czechami, spór z Krzyżakami i podbój Rusi Halickiej – polityka gospodarcza w Królestwie Polskim w XIV w. – polityka wewnętrzna Kazimierza Wielkiego – sprawa sukcesji po Kazimierzu Wielkim – ocena panowania Kazimierza Wielkiego – znaczenie terminów: <i>przymus drożny, prawo składu, Akademia Krakowska, rada królewska, Korona Królestwa Polskiego, statuty Kazimierza Wielkiego, bojarzy</i>
Europa Zachodnia w XIV i XV wieku	<ul style="list-style-type: none"> – ugruntowanie potęgi Francji – geneza konfliktu Anglii z Francją – wojna stuletnia i jej skutki – wojna „Dwóch Róż” w Anglii – monarchia burgundzka – przemiany w cesarstwie w XIII w. – walki o tron cesarski – wojny szwajcarskie – rekonkwista na Półwyspie Iberyjskim – znaczenie terminów: <i>wielkie bezkrólowie, Habsburgowie, Luksemburgowie, Złota bulla Karola IV, kolegium elektorów, Związek Wieczysty</i>
Kryzys schyłku średniowiecza	<ul style="list-style-type: none"> – „czarna śmierć” i jej następstwa – kryzys gospodarczy Europy w XIV i XV w. – bunty społeczne i prześladowania Żydów – upadek rycerstwa – przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej – upadek znaczenia cesarstwa w średniowiecznej Europie – niewola awiniońska papieża i wielka schizma zachodnia – spory o istotę Kościoła – ruchy reformatorskie w Kościele i „nowa pobożność” – znaczenie terminów: <i>danse macabre, żakeria, kurialiści, koncyliaryzm, list żelazny, unia florencka</i>
Początki rządów Jagiellonów	<ul style="list-style-type: none"> – Andegawenowie na tronie polskim – problemy z sukcesją i pierwsze przywileje generalne – Jadwiga królem Polski – księstwo litewskie i jego rozwój – unia polsko-litewska w Krewie – chrystianizacja Litwy – początki rządów Władysława Jagiełły – trudna współpraca – unia w Horodle – polityka dynastyczna Władysława Jagiełły – odnowienie Akademii Krakowskiej – znaczenie terminów: <i>przywilej, unia personalna, nietykalność osobista i majątkowa</i>
Wojny z zakonem krzyżackim	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny konfliktu z Krzyżakami – wielka wojna z zakonem krzyżackim – pokój w Toruniu z 1411 r. – spór polsko-krzyżacki na soborze w Konstancji – kolejne wojny z Krzyżakami i ostatnie lata rządów Władysława Jagiełły – opozycja stanowa w państwie zakonnym – wojna trzynastoletnia

	<ul style="list-style-type: none"> – postanowienia i skutki II pokoju toruńskiego – znaczenie terminów: <i>bitwa pod Grunwaldem, akt inkorporacji, I i II pokój toruński, wojsko zaciężne, inkorporacja, Związek Pruski, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne</i>
Europa Środkowa i Wschodnia w XV wieku	<ul style="list-style-type: none"> – Czechy za panowania Luksemburgów – powstanie husytyzmu – wojny husyckie – Turcy osmańscy i ich imperium – zagrożenie tureckie w Europie i upadek cesarstwa bizantyjskiego – Władysław Warneńczyk na tronie węgierskim – bitwa pod Warną i jej konsekwencje – uniezależnienie się Rusi od Mongołów – znaczenie terminów: <i>imperium osmańskie, sultan, janczar, chanat krymski, husyci, wojny husyckie, taboryci, kalikstyni (utrakwiści)</i>
Monarchia polska w XIV i XV wieku	<ul style="list-style-type: none"> – zmiany w administracji polskiej w XIII w. – władza monarsza i urzędy centralne – administracja lokalna – ukształtowanie się społeczeństwa stanowego – przywileje szlacheckie – początki polskiego parlamentaryzmu (sejm walny) – cechy polskiej monarchii stanowej – znaczenie terminów: <i>urzędy centralne i grodowe, komes nadworny, kasztelan, monarchia elekcyjna, województwa, sejm walny, sejmiki generalne, sejmiki ziemskie, taksy wojewodzińskie, sąd podkomorski, sąd grodzki</i>
Kultura polska w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> – początki kultury łacińskiej w Polsce – ośrodki życia kulturalnego – początki polskiego dziejopisarstwa – rozwój cywilizacyjny w XIII w. – rola Akademii Krakowskiej – architektura i sztuka polskiego średniowiecza – literatura w późnym średniowieczu – sztuka romańska i gotycka na ziemiach polskich – znaczenie terminów: <i>tablice paschalne, roczniki, kroniki, rotunda</i>